

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **J. J., H.**, IČO: X., proti odporcovi **T. S., a. s., V.**, IČO: X., o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovení zástupcu z radov advokátov, na dovolanie navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. novembra 2009, č. k. 3Cob/342/2008-58 a uzneseniu Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 26. februára 2010, č. k. 25Cb/3/2008-67, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. novembra 2009, č. k. 3Cob/342/2008-58 a uznesenie Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 12. septembra 2008, č. k. 25Cb/3/2008-51 **zrušuje** a vec **vracia** Okresnému súdu Bratislava III. na ďalšie konanie.

Konanie o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 26. februára 2010, č.k.25Cb/3/2008-67 **zastavuje**.

Odporcovi náhradu trov dovolacieho konania **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava III. uznesením zo dňa 12. 09. 2008, č. k. 25Cb/3/2008-51 navrhovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov a zamietol jeho návrh na ustanovenie zástupcu z radov advokátov. Na odôvodnenie uviedol, že pomery navrhovateľa neodôvodňujú priznanie oslobodenia od súdneho poplatku vo výške 3 000,-- Sk, nakoľko s ohľadom na výšku súdneho poplatku, navrhovateľ je schopný súdny poplatok zaplatiť bez ohrozenia vlastnej výživy a zaplatením súdneho poplatku sa nedostane do stavu hmotnej núdze. Podľa názoru súdu nie je splnená ani ďalšia podmienka a to, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie práva, keďže navrhovateľ svoje podanie

(návrh na obnovu konania) riadne nezdôvodnil a na preukázanie svojich tvrdení nepredložil relevantné dôkazy. S poukazom na to, že u navrhovateľa neboli splnené zákonné podmienky na jeho oslobodenie od súdnych poplatkov podľa ust. § 138 ods. 1 O. s. p., súd mu oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal a z tohto dôvodu potom súd nevyhovel ani jeho návrhu na ustanovenie zástupcu z radov advokátov podľa ust. § 30 O. s. p.

Na odvolanie navrhovateľa rozhodol Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací, ktorý uznesením zo dňa 30. 11. 2009, č. k. 3Cob/342/2008-58 potvrdil uznesenie Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 12. 09. 2008, č. k. 25Cb/3/2008-51. Uviedol, že sa stotožnil s vyhodnotením majetkových pomerov navrhovateľa. Pokiaľ navrhovateľ tvrdil, že jeho manželka je nezamestnaná a bez ďalšieho majetku, tak toto tvrdenie ničím nepreukázal. Z potvrdenia o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch súd zistil, že navrhovateľ žije v spoločnej domácnosti s dvomi deťmi, ktoré sú povinné prispievať na krytie spoločných potrieb, keďže navrhovateľ nepreukázal, že sú bez prostriedkov, prípadne maloleté a má k nim ešte vyživovaciu povinnosť.

Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že postupom okresného, ako aj krajského súdu mu ako účastníkovi konania bola odňatá možnosť konať pred súdom, z dôvodu ktorého žiadal rozhodnutia súdov prvého a druhého stupňa zrušiť.

Dovolateľ uviedol, že súdy sa snažia o „zlikvidovanie“ jeho návrhu, a tým o napomáhanie odporcovi. Súdy oboch stupňov svojim konaním bránia tomu, aby navrhovateľ bol oslobodený od súdnych poplatkov a mal ustanoveného právneho zástupcu z radov advokátov. Dochádza tak k porušeniu článku 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého, má každý právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi od samého začiatku konania za podmienok ustanovených zákonom. Ďalej poukázal na ust. § 26 ods. 2 zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého sa jeho rodina nachádza v hmotnej núdzi a je uznaná za sociálny prípad. Postupom súdov dochádza k odňatiu možnosti navrhovateľovi konať pred súdom, čím sa porušujú viaceré články Ústavy Slovenskej republiky. K dovolaniu v prílohe pripojil potvrdenie o jeho osobných, majetkových a zárobkových pomeroch, rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo dňa

11. 12. 2008 o priznaní invalidného dôchodku, rozhodnutie Úradu sociálnych vecí a rodiny vo Veľkom Krtíši zo dňa 16. 10. 2009 a žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov zo dňa 07. 04. 2010.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ust. § 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania v zákonom stanovenej lehote (ust. § 240 ods. 1 O. s. p.) skúmal, či opravný prostriedok navrhovateľa smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno podľa ust. § 236 a nasl. O. s. p. napadnúť dovolaním.

Aj keď navrhovateľ nemá právnické vzdelanie a nie je zastúpený advokátom (ust. § 241 ods. 1 O. s. p.), dovolací súd nepovažoval nedostatok povinného zastúpenia za prekážku, ktorá by bránila preskúmaniu prípustnosti dovolania. Vychádzal z toho, že ak predmetom dovolacieho konania má byť rozhodnutie, ktorým nebolo vyhovené návrhu účastníka o ustanovenie zástupcu z radov advokátov podľa ust. § 30 O. s. p., ide z hľadiska ust. § 241 ods. 1 O. s. p. o výnimočný prípad, v ktorom nemožno striktne trvať na splnení tejto podmienky, lebo inak by bol popretý zámer, ktorý sledoval účastník konania podaním dovolania, ale aj účel dovolacieho konania, v ktorom predmetom posúdenia má byť záver odvolacieho súdu o (ne)splnení podmienok pre oslobodenie navrhovateľa od súdnych poplatkov a pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov súdom.

Podľa ust. § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa ust. § 239 ods. 1 O. s. p. dovolanie je prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, alebo, ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska.

Podľa ust. § 239 ods. 2 O. s. p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak:

- a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu,

- b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia,
- c) ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

O tieto prípady v predmetnej veci nejde, lebo napadnuté uznesenie je uznesením potvrdzujúcim rozhodnutie súdu prvého stupňa, avšak odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom uznesení nevyslovil, že dovolanie je prípustné, a ani nejde o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, a ani o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia, alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Preto proti napadnutému uzneseniu dovolanie podľa ustanovenia § 239 O. s. p. nie je prípustné.

Vzhľadom na vyššie uvedené, dovolací súd skúmal, či je daný dôvod prípustnosti dovolania podľa ust. § 237 O. s. p. Uvedené ustanovenie totiž stanovuje, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak je konanie súdu, v ktorom bolo napadnuté rozhodnutie vydané, postihnuté niektorou z väd uvedených v predmetnom ustanovení. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p.

Dovolací súd sa osobitne zameril na skúmanie opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že mu postupom súdov bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo zakladá prípustnosť dovolania podľa ust. § 237 písm. f/ O. s. p.

Vadou konania podľa uvedeného zákonného ustanovenia je taký závadný procesný postup, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Z predložených dôkazov o osobných, majetkových a sociálnych pomeroch navrhovateľa a jeho rodinných príslušníkov, ktorí s nim žijú v spoločnej domácnosti sa javí, že u navrhovateľa je splnená podmienka pre jeho oslobodenie (úplné alebo čiastočné)

od súdnych poplatkov podľa ust. § 138 ods. 1 O. s. p. z dôvodu jeho nepriaznivých majetkových pomerov. Pri rozhodovaní o návrhu účastníka na oslobodenie od súdnych poplatkov súd vždy musí zvažovať, aby účastníkovi konania nebolo znemožnené právo uplatniť v konaní nárok len preto, že pre nepriaznivé pomery nemá možnosť zaplatiť zákonom požadovaný súdny poplatok za návrh. Navyiac, v predmetnom spore navrhovateľ podal súdu aj návrh na ustanovenie zástupcu z radov advokátov podľa ust. § 30 O. s. p., pretože nemá vlastné finančné prostriedky na jeho zaplatenie. Kladné rozhodnutie súdu o tomto návrhu je však závislé od rozhodnutia súdu o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov podľa ust. § 138 ods. 1 O. s. p. za predpokladu, že ustanovenie zástupcu z radov advokátov účastníkovi je potrebné na ochranu jeho záujmov.

Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že tým, že súdy prvého a druhého stupňa sa nedostatočne zaoberali skúmaním a posúdením (vrátane právneho posúdenia) podmienok na oslobodenie navrhovateľa od súdnych poplatkov podľa ust. § 138 ods. 1 O. s. p. a ustanovenie zástupcu z radov advokátov podľa ust. § 30 O. s. p, čo sa následne prejavilo v ich rozhodnutiach o týchto návrhoch navrhovateľa, odňali navrhovateľovi ako účastníkovi možnosť konať pred súdom podľa ust. § 237 písm. f/ O. s. p. S poukazom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. 11. 2009, č. k. 3Cob/342/2008-58 a spolu s ním uznesenie Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 12. 09. 2008, č. k. 25Cb/3/2008-51 podľa ust. § 243b ods. 2, 3 O. s. p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, v ktorom súd prvého stupňa sa bude opätovne zaoberať uplatnenými návrhmi navrhovateľa a rozhodne o nich (ust. § 138 a § 30 O. s. p.). V novom rozhodnutí rozhodne aj o náhrade trov dovolacieho konania (ust. § 243d ods.1 O. s. p.).

Pre úplnosť dovolací súd poukazuje na to, že pokiaľ sa navrhovateľ odvolával na to, že mu bola súdom ustanovená advokátka JUDr. I. Š., Z., je potrebné uviesť, že uznesením Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 22. 08. 2006 podľa ust. § 30 O. s. p. menovaná advokátka mu bola ustanovená za právnu zástupkyňu v konaní o zaplatenie sumy 94 244,60 Sk s prísl., vedenej na tomto súde pod č. k. 22Cb/80/2005, čo sa však nevzťahuje na predmetné konanie č. k. 25Cb/3/2008 o povolenie obnovy konania. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj list JUDr. I. Š. zo dňa 27. 01. 2010 (doručený Okresnému súdu Bratislava III.

dňa 14. 05. 2010), v ktorom advokátka uviedla, že v pôvodnom konaní bola súdom ustanovená za právnu zástupkyňu navrhovateľa, ktorého v konaní aj zastupovala, čo sa však netýka predmetného konania o povolenie obnovy konania. Z tohto dôvodu je potom bez právnej relevancie, že súd prvého stupňa menovanej advokátke doručoval výzvy, resp. aj uznesenie odvolacieho súdu zo dňa 30. 11. 2009.

Pokiaľ navrhovateľ podal dovolanie proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 26. 02. 2010, č.k. 25Cb/3/2008-67, dovolací súd poukazuje na to, že podľa ust. § 236 ods. 1 O. s. p. účastník konania môže dovolaním napadnúť len právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu. Odvolacím súdom je krajský súd, ak rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu (ust. § 10 ods. 1 O. s. p.) a Najvyšší súd Slovenskej republiky, ak rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu ako súdu prvého stupňa (ust. § 10 ods. 2 O. s. p.). Rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je spôsobilým predmetom dovolania, nemožno ho týmto mimoriadnym opravným prostriedkom napadnúť, a to ani vtedy, ak by konanie okresného súdu malo procesné vady vymenované v ust. § 237 písm. a/ až g/ O. s. p.

Keďže dovolanie môže byť podané len proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, Občiansky súdny poriadok ani neupravuje funkčnú príslušnosť na prejednanie dovolania smerujúceho proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa. Nedostatok funkčnej príslušnosti súdu na prejednanie veci, inak patriacej do právomoci súdov, je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania, ktorý musí mať za následok zastavenie dovolacieho konania (ust. § 243c v spojení s ust. § 104 ods. 1 O. s. p.). S poukazom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky zastavil konanie o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 26. 02. 2010, č. k. 25Cb/3/2008.

Keďže z procesného hľadiska navrhovateľ zaviniť, že konanie o jeho dovolaní proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III. zo dňa 26. 02. 2010, č. k. 25Cb3/2008-67 sa zastavilo, vznikla mu povinnosť nahradiť odporcovi trovy dovolacieho konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky odporcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože odporca nepodal návrh na ich priznanie (ust. § 243b ods. 5, § 146 ods. 2, prvá veta a § 151 ods. 1 O. s. p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. septembra 2010

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová